

**UNIVERSITATEA “LUCIAN BLAGA” DIN SIBIU
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE**

TEZĂ DE DOCTORAT

-REZUMAT-

Conducator doctorat:

Prof. Univ. Dr. ILIE ROTARIU

Doctorand:

MANTEA ALIN

SIBIU, 2015

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

OIPOSDRU

Investește în oameni!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013

UNIVERSITATEA “LUCIAN BLAGA” DIN SIBIU FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE

STATELE BRICS ȘI RECONFIGURAREA SISTEMULUI MONDIAL

-REZUMAT-

Conducător doctorat:

Prof. Univ. Dr. ILIE ROTARIU

Doctorand:

MANTEA ALIN

SIBIU, 2015

Titlul proiectului: „Burse Universitare în România prin Sprijin European pentru Doctoranzi și Post-doctoranzi (BURSE DOC-POSTDOC)”
Cod Contract: POSDRU/159/1.5/S/133255

Universitatea din
Craiova

Universitatea “Lucian Blaga” din Sibiu

ULBS

Universitatea din
București

Universitatea de Vest
Timisoara

CUPRINSUL TEZEI

Abrevieri.....	6
Lista tabelor.....	7
Lista graficelor.....	8
Introducere.....	10
Structura tezei.....	11
Literatura de specialitate.....	13
Capitolul I – Sistemul politico-economic global contemporan. Aspecte ale evoluției economice către BRICS.....	15
1.1.Aspecte privind apariția și dezvoltarea sistemului politico-economic global contemporan.....	15
1.1.1. Liga Națiunilor.....	15
1.1.2. Organizația Națiunilor Unite.....	16
1.1.3. Bretton Woods.....	19
1.1.4. Fondul Monetar Internațional.....	20
1.1.5. Banca Mondială.....	24
1.2.Formarea, statutul și rolul BRICS.....	29
1.2.1. Summiturile BRICS.....	29
1.2.2. Noua Bancă de Dezvoltare (New Development Bank).....	36
Capitolul II – Istoria economică a statelor BRICS. Aspecte importante ale evoluției lor statale.....	40
2.1.Aspecte și perspective economice globale.....	40
2.2.Istoria economică a statelor BRICS. Aspecte importante ale evoluției lor statale.....	43
2.2.1. Brazilia.....	43
2.2.2. Federația Rusă.....	49
2.2.3. India.....	56
2.2.4. China.....	62
2.2.5. Africa de Sud.....	67

Capitolul III – Aspecte metodologice privind evaluarea economică a statelor	71
3.1.Indicatori macroeconomici clasici.....	71
3.1.1. Sistemul conturilor naționale.....	71
3.1.2. Creșterea economică. Modele ale creșterii.....	76
3.1.3. Dezvoltarea economică. Dezvoltarea economică durabilă.....	85
3.2.Noi indicatori macroeconomici.....	88
3.2.1. Raportul Stiglitz.....	88
3.2.2. Bunăstarea obiectivă și subiectivă.....	90
3.2.3. Plăcerea de a trăi.....	91
3.2.4. Coeficientul Gini.....	92
3.2.5. Indicele Dezvoltării Umane(Human Development Index).....	94
3.2.5.1.Analiza BRICS în funcție de IDU.....	97
3.2.6. Indicele Fericirii Globale (Index of Happiness).....	100
3.2.7. Indicele Planetei Fericite (Happy Planet Index).....	102
3.2.8. Indexul unei vieți mai bune (Better Life Index).....	104

Capitolul IV – Aspecte economice specifice ale statelor BRICS	105
4.1.BRICS – indicatori macroeconomici.....	105
4.2.Brazilia.....	112
4.3.Federația Rusă.....	121
4.4.India.....	131
4.5.China.....	140
4.6.Africa de Sud.....	146

Capitolul V – Puterea în sistemul internațional. Tendințe și perspective privind reconfigurarea sistemului și formarea unor noi poli de putere	152
5.1.Puterea.....	152
5.1.1. Definiția puterii. Balanța de putere.....	153
5.1.2. Interesele vitale și prestigiul	158

5.1.3. Tipologii ale puterii	159
5.1.4. Puterea militară.....	162
5.1.4.1.Puterea militară a statelor BRICS.....	163
5.1.5. Puterea economică.....	169
5.1.5.1.Puterea economică a statelor BRICS.....	170
5.1.6. Tipuri de puteri	174
5.1.7. Tranziția puterii	176
5.1.7.1.BRICS și lumea postamericană.....	179
5.1.7.2. BRICS în Africa.....	185
5.2.Resursele.....	186
5.2.1. Resursa umană (problema demografică).....	186
5.2.2. Resursa financiară (banii).....	194
5.2.3. Resursele energetice (petrol și gaze).....	195
Concluzii.....	199
Contribuții personale.....	203
Direcții viitoare.....	204
Bibliografie.....	205
Anexe.....	210

CUVINTE CHEIE: BRICS, indicatori macroeconomici, creștere economică, produs intern brut, puterea economică, puterea militară, resurse, sistem mondial.

INTRODUCERE

Fiecare stat din lume are caracteristici diferite care îi conferă unicitate în comparație cu celelalte: unele au populație numeroasă, altele au un teritoriu vast, unele sunt bogate în resurse ale solului și subsolului, altele dispun de cele mai moderne și unice tehnologii, unele sunt puteri militare, altele sunt puteri economice, unele sunt democrații, altele nu. Toate acestea fac ca un stat să fie mai puternic ca altul și să ocupe un loc mai bun în clasamentul mondial ca și cum totul ar fi o întrecere sportivă iar participanții, statele, se luptă aprig pentru a fi pe podium. Acest sport este unul special, uneori individual, alteori de echipă. Există o permanentă luptă între state, iar de cele mai multe ori acestea ajung pe podium sau câștigă punând accentul pe cooperare nu pe confruntare.

Statele pe care le numim generic BRICS – Brazilia, Rusia, India, China și Africa de Sud, sunt state emergente, care ocupă un teritoriu vast, multă populație și foarte multe resurse, cu ritmuri mari de creștere economică. Ele au făcut cel mai bine față actualei crize mondiale de aceea ele au ajuns astăzi în prim planul analizelor specialiștilor. Aceste state doresc să crească, să se dezvolte și să ocupe locuri fruntașe în clasamentele mondiale însă fac toate acestea colaborând și cooperând în beneficiul tuturor.

Secolul XX a fost numit „secolul american”, Statele Unite fiind învingătoare în ambele războaie mondiale, câștigătoare a războiului rece, singura superputere mondială. Secolul XXI ar putea fi numit secolul chinez sau secolul rus, sau secolul BRICS, datorită importanței și poziționării politico-economice a acestor state în cadrul sistemului internațional. Actualul sistem politico-economic internațional este cel al secolului XX, în special reflectând poziționarea internațională a statelor la sfârșitul celui de-al II-lea război mondial. Crearea ONU, a Consiliului de Securitate, nodul în care funcționează și se iau deciziile, formarea FMI, a BM, mecanismele lor de lucru, reflectă puterea statelor în secolul XX, nu astăzi. Aceste organizații și mecanisme decizionale internaționale nu reflectă puterea pe care o au în cadrul sistemului politico-economic statele BRICS, reformarea sistemului fiind unul dintre dezideratele acestei organizații.

BRICS este o organizație a prezentului și mai ales a viitorului, o organizație care trebuie cunoscută, analizată și înțeleasă, o organizație care inevitabil va schimba sistemul politico-economic actual.

STRUCTURA TEZEI

Această teză¹ se încadrează în *domeniul economic* deoarece prezintă o serie de aspecte teoretice referitoare la evaluarea economică a statelor prin indicatori macroeconomici clasici, noi indicatori macroeconomici, Banca Mondială, Fondul Monetar Internațional, puterea economică. De asemenea cuprinde date, cifre, grafice și tabele ale indicatorilor economici ai Braziliei, Rusiei, Indiei, Chinei și Africii de Sud, state care formează BRICS, cât și date economice referitoare la organizație ca întreg precum și comparații cu alte organizații precum Uniunea Europeană sau NAFTA.

Această lucrare are însă și un puternic *caracter interdisciplinar* deoarece *prezintă și o serie de aspecte din științele politice și din relațiile internaționale, corelate cu datele și analizele economice. Astfel regăsim în structura tezei referiri la Organizația Națiunilor Unite, aspecte politice ale evoluției acestor state, ale relațiilor lor internaționale precum și aspecte referitoare la puterea politică, puterea militară sau resursele energetice ale statelor BRICS.*

Această lucrare este structurată în cinci capitole. Lucrarea începe cu prezentarea *cuprinsului*, apoi a *abrevierilor* folosite, urmate de *lista tabelor* și *lista figurilor*. Urmează *introducerea*, în componența căreia vom regăsi *structura tezei și literatura de specialitate*.

Capitolul I - Sistemul politico-economic global contemporan. Aspecte ale evoluției economice către BRICS, este format din două subcapitole. Primul subcapitol prezintă apariția principalelor organizații internaționale pornind de la formarea Ligii Națiunilor după primul război mondial, apoi apariția Organizației Națiunilor Unite după cel de-al doilea război mondial, precum și crearea, la Bretton Woods, a principalelor instituții financiare internaționale: Banca Mondială și Fondul Monetar Internațional. Acesta era cadrul politico-economic internațional înainte de apariția BRICS.

Cel de-al doilea subcapitol analizează formarea, statutul și rolul BRICS, accentul fiind pus pe summit-urile anuale ale acestei organizații începând cu anul 2009, anul primului summit, ca și cadru de manifestare a puterii politice, precum și Noua Bancă de

¹ ACKNOWLEDGMENT

„Această lucrare a fost parțial finanțată din contractul POSDRU/159/1.5/S/133255, proiect strategic ID 133255 (2014), cofinanțat din Fondul Social European, prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013”.

Dezvoltare(New Development Bank) ca și cadru de manifestare a puterii și influenței economice a organizației.

Capitolul II - Istoria economică a statelor BRICS. Aspecte importante ale evoluției lor statale, cuprinde două subcapitole. Primul prezintă perspectivele economice globale în prezent, cu accent pe perspectivele statelor BRICS, iar cel de-al doilea prezintă o scurtă istorie politico-economică a statelor componente ale acestei organizații, pentru fiecare stat în parte: Brazilia, Rusia, India, China și Africa de Sud.

Capitolul III - Aspecte metodologice privind evaluarea economică a statelor, cuprinde două subcapitole. Primul analizează indicatorii macroeconomici clasici precum produsul intern brut, produsul intern brut pe cap de locuitor, sau concepte precum creșterea economică, dezvoltarea economică, iar cel de-al doilea analizează noii indicatori macroeconomici precum indicele dezvoltării umane(Human Development Index), indicele fericirii globale(World Happiness Index), indicele planetei fericite(Happy Planet Index), indicele unei vieți mai bune(Better Life Index). Sunt prezentate lipsurile și plusurile fiecăruia și este analizată imaginea BRICS în funcție de fiecare dintre acești indicatori. Dacă în ceea ce privește produsul intern brut aceste state sunt printre primele în lume, în ceea ce privește indicele dezvoltării umane, ele ocupă ultimele locuri ale clasamentului.

Capitolul IV - Aspecte economice specifice ale statelor BRICS, cuprinde o analiză a economiei actuale a fiecărui stat membru în parte: Brazilia, Rusia, India, China și Africa de Sud. Sunt prezentați principalii indicatori macroeconomici, cu date, cifre, tabele și grafice.

Capitolul V - Puterea în sistemul internațional. Tendințe și perspective privind reconfigurarea sistemului și formarea unor noi poli de putere, are două subcapitole și este ultimul capitol al tezei. Primul subcapitol se referă la putere. Sunt abordate noțiuni teoretice despre puterea politică, puterea economică și puterea militară, precum și o analiză a puterii statelor BRICS raportată la aceste trei componente.

Al doilea subcapitol se referă la resurse, fiind analizate resursa umană(problema demografică), resursa financiară(banii) și resursele energetice(petrol și gaze) ale statelor BRICS, acestea fiind extrem de importante pentru determinarea evoluției viitoare a organizației.

Urmează **concluziile**, care sunt prezentate pentru fiecare capitol în parte precum și pentru lucrare ca întreg. În continuarea concluziilor am prezentat **contribuțiile personale** și **direcțiile viitoare**.

Bibliografia și anexele sunt ultimele două părți ale tezei.

LITERATURA DE SPECIALITATE

Lucrarea de față este numită *”Statele BRICS și reconfigurarea sistemului mondial”*. Prin această teză am urmărit aducerea organizației BRICS în planul academic românesc, unde lucrările pe această temă sunt rare. Ca și obiective ale lucrării au fost: formarea organizației și poziția acesteia în cadrul sistemului internațional, caracteristicile și perspectivele economice ale fiecărui stat în parte precum și ale organizației ca întreg. De asemenea am încercat să surprind felul în care BRICS poate schimba actualul sistem mondial, atât cel economic cât și pe cel politic.

Această temă este una foarte nouă, de actualitate și de interes la nivel internațional. Atunci când mi-am ales acest subiect, al statelor BRICS, în 2011, în primul an de doctorat nu era nici o carte scrisă pe această temă. Atunci, la doar doi ani de la primul summit, cel de la Ekaterinburg, din Federația Rusă, existau doar câteva articole de presă alocate acestui subiect. Noutatea temei este una evitentă iar găsirea de materiale bibliografice a necesitat un efort suplimentar tocmai datorită acestei noutăți.

Dacă în 2011 nu exista nici o carte care să abordeze acest subiect, în prezent există două, ambele în engleză. Prima, apărută în 2013, este scrisă de Padraig Carmody, se numește *”The Rise of the BRICS în Africa: The Geopolitics of South-South Relations”*. Această carte analizează investițiile fiecărui stat membru BRICS pe continentul african. Sunt analizate investițiile chineze în Zambia, interesele Africii de Sud pe continent, cumpărarea de terenuri și investițiile în agricultură ale Indiei în Etiopia, relațiile Rusiei și Braziliei cu Africa.

Cea de-a doua, a apărut în 2014, este scrisă de Monica Dos și de Sandwip Kumar Dos, tată și fiică, ambii sunt născuți în India și predau în Statele Unite. Se numește *”Economic Growth and Income Disparity in BRIC. Theory and Empirical Evidence”* și exclude din analiză Africa de Sud. Analizează creșterea economică și discrepanțele uriașe în ceea ce privește distribuția venitului în cadrul statelor BRIC. Ambele cărți au apărut mult după ce am stabilit tema și structura lucrării, de aceea influența pe care acestea au avut-o asupra tezei este una minoră.

Cât privește articolele de specialitate, în România, în 2011, am găsit doar două articole publicate pe această temă, ambele ale autoarei Oehler-Șincai Iulia Monica, cercetător la Institutul de Economie Mondială. Primul se numește *”Trends in Trade and Investment Flows between the EU and BRIC countries”* și prezintă trendul investițiilor

dintre Uniunea Europeană și țările BRICS, iar cel de-al doilea se numește *”De la BRIC la BRICS: Africa de Sud se alătură celor mai puternice economii de pe planetă.”*, și surprinde extinderea organizației prin alăturarea Africii de Sud.

O importantă parte a bibliografiei a fost constituită de rapoartele oficiale redactate după fiecare summit, în parte începând cu 2009 până în prezent, precum și de articolele de presă referitoare la aceste summit-uri, toate accesate de pe internet, ca de exemplu <http://www.brics5.co.za>, site-ul oficial al celui de-al cincilea summit, cel de la Durban, din Africa de Sud, în anul 2013.

Alte rapoarte au fost de asemenea redactate de către instituții de cercetare din statele membre, precum *”BRICS – Joint Statistical Publications”*, redactat de către Institutul Brazilian de Geografie și Statistică înaintea summitului de la Fortaleza din 2014.

Alte analize și date statistice au fost culese din cercetările și rapoartele unor instituții internaționale specializate precum Organizația Națiunilor Unite – *World Population Prospects. The 2012 Revision*, Banca Mondială – *Annual Report*, 2014, Fondul Monetar Internațional – *World Economic Outlook, Hopes, Realities, Risks*, 2013, Organizația Economică de Cooperare și Dezvoltare – *Russia. Modernising the Economy*, 2013, sau SIPRI – *Trends in World Military Expenditure*, 2014.

Pentru partea teoretică a capitolelor au fost folosite o serie de cărți de specialitate. Am folosit lucrări ale unor autori străini, cât și lucrări ale unor autori români. De asemenea am folosit lucrări de specialitate din discipline diferite, tocmai datorită caracterului interdisciplinar al tezei. Am citat din lucrări de economie, de istorie, de științe politice și de relații internaționale.

Numeroase articole de presă ale unor publicații internaționale de renume, precum *BBC*, *CNN* sau *The Diplomat* au fost și ele accesate și folosite în această cercetare. Am folosit de asemenea și o serie de articole din presa românească referitoare la tema tezei.

CONCLUZIILE TEZEI

Lucrarea de față aduce în atenția mediului academic un subiect de o noutate foarte mare pe plan internațional și mai ales național. Au reieșit o serie de concluzii din fiecare dintre cele cinci capitole ale tezei.

Concluziile din *Capitolul I*, intitulat "Sistemul politico-economic global contemporan. Aspecte ale evoluției economice către BRICS", pot fi structurate în două părți, pentru fiecare subcapitol. Din primul subcapitol reiese faptul că nucleul cadrului politico-economic contemporan este reprezentat de principalele organizații politice și economice ale lumii, ONU, FMI și Banca Mondială.

Aceste trei organizații formează cadrul politico-economic dominant în acest moment. Normele stabilite de către acestea au valoare de universalitate, la fel și hotărârile pe care le iau. Felul în care arată acest organizații, structura, distribuția puterii, modul de lucru, toate corespund unor realități trecute, corespund realităților secolului XX, nu secolului XXI.

Statele care au cea mai mare pondere, cea mai mare putere și influență în cadrul acestor organizații sunt statele occidentale, SUA și principalele state europene precum Germania și Franța. Statele emergente, statele în curs de dezvoltare, state care au crescut foarte mult din punct de vedere economic în ultimul deceniu, precum statele BRICS, sunt slab reprezentate și cu o influență insuficientă raportată la valoarea economiilor lor.

Acesta a fost contextul internațional în care a luat ființă organizația BRICS.

Cel de-al doilea subcapitol al primului capitol prezintă pașii formării BRICS, începând cu acronimul BRIC, folosit în 2001 de către Goldman Sachs pentru a prezenta cele mai dinamice, cu cele mai mari ritmuri de creștere economică și cu cel mai mare potențial de creștere dintre statele lumii. În 2009, la Ekaterinburg are loc primul summit al acestor state. Este practic nașterea politică a acestei organizații, iar în 2011, în cadrul summitului din China, Africa de Sud devine membru, iar BRIC devine BRICS.

Aceste summit-uri au loc anual, și se termină cu o declarație comună, asumată de toți liderii, iar unul dintre punctele centrale ale tuturor declarațiilor de până acum a fost aceea al modificării cadrului politico-economic actual pentru a se adapta la realitățile secolului XXI, în sensul introducerii în procesul decizional internațional a mai multor state, precum Brazilia și India ca membrii permanenți în Consiliul de Securitate al ONU,

creșterea puterii de vot a tuturor statelor BRICS în cadrul organelor decizionale ale FMI și BM, luarea de decizii în cadrul G20, nu în cadrul G7, etc.

Ultimul summit, cel de la Fortaleza, a dus această organizație la un alt nivel. Odată cu crearea Noii Bănci de Dezvoltare, BRICS s-a transformat într-o organizație politico-financiară, trecând de la cooperarea și lucrul în cadrul summiturilor anuale la o activitate permanentă, concretă, financiară și extrem de importantă și ambițioasă, precum ”Banca BRICS”.

Din *Capitolul II* intitulat ”Istoria economică a statelor BRICS”, reies o serie de aspecte importante din istoria politico-economică a Braziliei, Rusiei, Indiei, Chinei și Africii de Sud. Au fost prezentate pe scurt, pentru fiecare stat, cele mai importante momente din istoria sa, aspecte definitorii pentru identitatea lor. Construcția economică și evoluția lor astăzi se datorează acelor aspecte definitorii pentru parcursul lor internațional. Fie că vorbim despre apariția URSS, fie că vorbim despre reformele lui Deng Xiaoping, fie că ne referim la Nelson Mandela, Mișcarea de nealiniere sau Lula da Silva, toate acestea sunt evenimente istorice care au marcat decisiv evoluția economică fiecăruia dintre statele BRICS în parte, iar acestea sunt doar câteva dintre exemplele prezentate în acest capitol.

Capitolul III – ”Aspecte metodologice privind evaluarea economică a statelor”, prezintă în mod teoretic, principalii indicatori macroeconomici. În primul subcapitol sunt prezentați indicatorii macroeconomici clasici, PIB, PIB/capita, creștere economică, dezvoltare economică, toți aceștia fiind folosiți în analizele realizate în următoarele capitole. În cel de-al doilea subcapitol sunt prezentați și analizați noii indicatori macroeconomici precum Indicele Dezvoltării Umane, Indicele Fericirii Globale sau Indicele unei vieți mai bune, rolul acestora fiind de a surprinde aspectele economice și sociale care nu pot fi surprinse de către indicatorii macroeconomici clasici, aspecte precum amprenta ecologică, speranța de viață, alfabetizarea, etc., toate, extrem de importante atunci când dorim să facem analiza unui stat sau a unei organizații precum BRICS.

Capitolul IV – ”Aspecte economice specifice ale statelor BRICS”, analizează economia BRICS și economia fiecărui stat membru BRICS, în special din perspectiva unui set de indicatori macroeconomici precum: creșterea economică, produsul intern brut, populația, produsul intern brut pe cap de locuitor, inflația, investițiile și datoria publică.

Statele BRICS sunt foarte diferite la toate aceste capitole, PIB-ul Chinei este mult superior celorlalte, la fel și creșterea ei economică, PIB-ul pe cap de locuitor al Indiei este mult inferior celorlalte, datoria publică a Rusiei, ca procent din PIB, este foarte mică comparativ cu a Braziliei. Africa de Sud are de trei ori mai puțini locuitori decât Rusia și

de 20 de ori mai puțini decât China. Fiecare stat este diferit, dar împreună colaborează pentru a avea un ritm de creștere mai bun, o dezvoltare sustenabilă și noi oportunități economice.

Dacă în ceea ce privește indicatorii macroeconomici clasici diferențele față de statele dezvoltate nu sunt atât de mari, în ceea ce privește valorile noilor indicatori macroeconomici, statele BRICS sunt cu mult în spatele statelor dezvoltate, indicele Gini este mult mai mare, numărul săracilor este uriaș, India și China găzduind jumătate din săracii lumii, infrastructura este foarte slabă în India sau Africa de Sud, corupția este foarte ridicată în Rusia, la fel și în India, China este cel mai mare poluator, sistemul de educație sau cel de sănătate este și el mult în urma statelor dezvoltate.

Capitolul V – ”Puterea în sistemul internațional. Tendințe și perspective privind reconfigurarea sistemului și formarea unor noi poli de putere”, prezintă anumite noțiuni teoretice despre putere, balanța puterii, tipologia puterii, interesele și prestigiul. Apoi am vorbit despre tipurile de puteri și am dezvoltat analiza pe direcția puterii economice a statelor BRICS, putere economică aproape egală cu a Uniunii Europene sau a NAFTA, și puterea militară a BRICS, mai ales din perspective cheltuielilor militare, în acest caz, mult inferioară Statelor Unite.

Am prezentat și câteva aspecte referitoare la tranziția puterii în sistemul internațional, locul BRICS în viitoarea lume postamericană, precum și investițiile și implicarea BRICS în Africa, un nou argument al re poziționării acestor state pe plan global.

Puterea este conceptul central al relațiilor dintre state. Analiza sistemului internațional din toate timpurile s-a făcut în funcție de puterea statelor, iar statele au dorit mereu să capete cât mai multă putere în cadrul sistemului. Vorbim astfel din punct de vedere istoric de mari puteri, superputeri, puteri regionale, centrii de putere, puteri mijlocii sau puteri mici. În permanență statele interacționează, reacționează, se adaptează și se dezvoltă astfel că în permanență au loc schimbări importante în ceea ce privește distribuția puterii în cadrul sistemului.

De cele mai multe ori statele reacționează pe baza principiului balanței de putere și a echilibrului puterii, formând tot felul de alianțe care să balanseze sau să contrabalanseze puterea dominantă. Este cazul statelor BRICS care în prezent au format un fel de alianță pentru a contrabalansa puterea Statelor Unite în cadrul sistemului internațional.

Un stat poate reacționa diferit în diferite situații, în funcție de puterea pe care o are și mai ales în funcție de resursele puterii. Astfel vorbim despre putere dură (hard), iar exemplul recent al Rusiei în politica externă este unul elocvent în ceea ce privește Ucraina,

sau blândă (soft), exemplul Institutelor Confucius deschise în lume, sau al organizării Campionatului Mondial de Fotbal de către Africa de Sud, apoi Brazilia.

Principalele două ramuri ale puterii sunt puterea militară și puterea economică. Acestea sunt strâns legate cu toate că există și puteri economice care nu sunt și militare (Elveția), dar și puteri militare care nu sunt puteri economice (Coreea de Nord). SUA este de departe principala putere militară a lumii, cu toate că China și celelalte state BRICS fac eforturi economice pentru a mai recupera din decalaje.

În ceea ce privește puterea economică, putem vorbi în acest moment de o triadă Uniunea Europeană, Statele Unite și BRICS. Dacă indicatorii macroeconomici vor evolua liniar, în viitor China va depăși Statele Unite în ceea ce privește PIB-ul, însă evoluția nu va fi una liniară deoarece o serie de resurse vor influența economia, resursa umana, în special problema demografică, resursa financiară, banii și resursele energetice, de petrol și gaze.

Modul în care BRICS va gestiona aceste evoluții va determina poziționarea acestor state în sistemul de putere mondial. În acest sens putem face două scenarii. *Scenariul pozitiv* ia în calcul o evoluție pozitivă a tuturor aspectelor economice ale acestor state, creșteri economice ridicate, fără perioade de criză sau stagnare. În acest scenariu, BRICS, ca și organizație va avea cel mai mare PIB pe plan internațional iar China va deveni lider mondial, urmată de Statele unite și de India.

Scenariul negativ estimează o criză a acestor state în viitor. China nu va putea susține această accelerare economică, și, treptat, pe măsură ce societatea se dezvoltă, ritmurile ei de creștere vor scădea după modelul Japoniei. La acestea se va adăuga problema îmbătrânirii populației ca efect al politicii singurului copil. Rusia va intra într-o perioadă de criză economică datorită scăderii prețului petrolului și a sancțiunilor internaționale primite datorită implicării și escaladării războiului din Ucraina. Ritmurile de creștere ale Braziliei, Indiei și Africii de Sud nu vor depăși 2%, o creștere mult prea mică pentru aceste state care au o populație în creștere și foarte multe decalaje de recuperat. În cazul scenariului negativ, BRICS va rămâne o organizație a statelor în curs de dezvoltare, mult în spatele occidentului, Statelor Unite și Uniunii Europene, iar puterea în cadrul sistemului va rămâne a statelor vestice.

Acestea sunt doar două scenarii posibile, viitorul fiind infinit în posibilități. Foarte multe previziuni au fost exagerate sau chiar false. Dacă analizăm strict datele din acest moment, statele BRICS separat și BRICS ca și organizație are toate șansele să atingă scenariul pozitiv. Totul depinde de ele și de cooperarea dintre acestea.

BRICS este atât o organizație a prezentului, cât mai ales a viitorului.

Analizele și rezultatele acestei teze au fost prezentate în cele 22 de tabele și cele 59 de grafice care surprind atât indicatori macroeconomici clasici cât și indicatori noi. Prezintă atât comparații ale statelor din interiorul BRICS, cât și comparații între BRICS și alte organizații precum UE sau NAFTA. De asemenea aceste tabele și grafice prezintă atât aspecte economice, precum PIB-ul, aspecte militare, precum investițiile în domeniul apărării, precum și aspecte sociale ca de exemplu sărăcia sau educația.

CONTRIBUȚII PERSONALE

Principala contribuție personală este tocmai tema lucrării, una de noutate despre care nu s-a mai scris în România, doar două cărți fiind editate în lume despre această temă.

De asemenea modul de abordare interdisciplinar reprezintă o contribuție personală importantă. Am abordat tema atât din perspectivă economică, cât și politică. În această lucrare sunt aduse împreună elemente din științele economice, științele politice, relații internaționale sau istorie.

Al treilea aspect de remarcat este modalitatea de prezentare a datelor, prin tabele și grafice, toate realizate de către autor, cu cele mai noi date obținute, majoritatea din anul 2014.

Această lucrare poate fi folosită de către categorii diferite de utilizatori. Poate fi utilizată de către mediul academic, atât de către profesori, cât mai ales de către studenți, atât de către cei ce studiază științele economice cât și de către cei care studiază științe politice sau relații internaționale. Va fi interesantă pentru aceștia tocmai datorită noutății temei, și a faptului că prezintă teza într-un mod interdisciplinar.

Această teză poate fi folosită de către oamenii politici, decidenții politici, care trebuie să aibă o claritate și o viziune cât mai largă și obiectivă a sistemului politico-economic internațional, iar această lucrare poate contribui la crearea acestei viziuni.

Această teză poate fi de asemenea utilizată de către angajații responsabili cu asigurarea securității și siguranței naționale, de către ofițerii și angajații serviciilor de informații, pentru a putea face analize corecte și cât mai bine argumentate. Acest domeniu este unul deosebit de important iar evoluția puterii la nivel internațional și regional, noile alianțe și organizații, au o influență mare asupra securității naționale.

DIRECȚII VIITOARE DE CERCETARE

În viitor doresc să continui cercetarea pe aceeași direcție, a economiei statelor BRICS și să analizez relația dintre aceste state și România. Țara noastră se află în imediata apropiere a Rusiei, unul dintre membrii organizației, cu care avem relații antagonice.

De asemenea România are anumite legături istorice, din perioada comunistă cu China, legături politice dar care nu aduc rezultate economice semnificative. De asemenea găsim în România anumite investiții braziliene, precum multinaționala Stefanini, din domeniul IT, însă ele sunt prea puține pentru a aduce o plusvaloare însemnată României.

Găsesc interesantă ideea unei cercetări viitoare despre ce ar trebui să facă România într-un context internațional în schimbare, într-un mediu economic care se balansează către China, într-un context regional cu Rusia foarte amenințătoare și agresivă din punct de vedere militar. Una dintre viitoarele direcții de cercetare va fi a analizării relației actuale dintre România și BRICS și mai ales a găsirii celor mai bune mijloace prin care țara noastră să își maximizeze beneficiile economice.

Una dintre întrebările la care voi căuta răspuns este se referă la modul în care ar putea țara noastră să își dezvolte colaborările politice și economice cu statele BRICS, fără a fi afectate cooperările și parteneriatele cu statele UE și cu Statele Unite. Ar putea fi acest lucru posibil? De asemenea ar fi interesant de văzut ce instituții sau practici ar putea importa România, având ca model statele BRICS, practici care să ne ajute la creșterea și dezvoltarea economică a țării.

BIBLIOGRAFIE

Cărți și articole:

1. Andrei Miroiu, Radu-Sebastian Ungureanu(coordonatori), *Manual de relații internaționale*, Editura Polirom, Iași, 2006.
2. Cornelia Albu, *FMI documentar*, Editura Politică, București, 1973.
3. Colectiile Cotidianul, *Civilizatii, Serra de Capivara, Brazilia*, Editura Univers, Vol. VI.
4. Courtland Smith, Patricia Clay, *Measuring Subjective and Objective Well-being: Analyses from Five Marine Commercial Fisheries*, Human Organization, Vol. 69, Nr. 2, 2010.
5. Consiliul National pentru Stiinta si Tehnologie, *Brazilia*, Institutul National de Informare si Documentare, Bucuresti, 1976.
6. *Civilizatia amerindiana – Popoarele autohtone din Brazilia*, Claudi R. Cros, Ed. Corint, 1999.
7. Cf. Hans J. MORGENTHAU, *Politica între națiuni. Lupta pentru putere și lupta pentru pace*, Editura Polirom, Iași, 2007.
8. Cristina Bogzeanu, *Evoluția relației NATO-UE față de determinarea polilor de putere*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2013.
9. Cristian Băhnăreanu, Alexandra Sarcinschi, *Orientul îndepărtat – prezent și perspective*, publicat în *Lumea 2007*, București, 2007.
10. Dan Popescu, *Economie politică*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2000.
11. EveseyDomar, *Capital Expantion, Rate of growthandEmployment*, *Econometrica*, vol. 14.
12. Fareed Zakaria, *Lumea postamericană*, Editura Polirom, Iași, 2012.
13. Georgescu-Roegen, *Legea entropiei și procesul economic*, Editura politică, București, 1979.
14. Gheorghe Ciobanu, *Macroeconomie*, Editura RISOPRINT, Cluj-Napoca, 2009.
15. Jean-Baptiste Duroselle, *Istoria Relațiilor Internaționale*, Editura Științelor Sociale și Politice, București, 2006
16. Ioan Mărginean, *Indicele dezvoltării umane. România în context internațional*, *Calitatea vieții*, XXI, nr. 1-2.
17. Iulia Monica Oehler-Șincai, *Brazilia*, Institutul de economie mondială.

18. James Graham, *Military Power vs. Economic Power in History*
19. Jared Diamond, *Virusi, arme și oțel. Soarta societăților umane*, Editura ALL, 2014
20. Joseph Ney, *Viitorul puterii*, Editura Polirom, Iași, 2012.
21. Joseph E. Stiglitz, *Globalizarea*, Editura Economică, București, 2005.
22. John Maynard Keynes, *Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii și a banilor*, București, 1970.
23. Kenneth Waltz, *Omul, statul și războiul*, Institutul European, Iași, 2001.
24. Mariana Negruș, Ramona Tomna, *Spre o nouă arhitectură monetar financiară internațională*, Editura Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, Sibiu, 2005.
25. Mariana Negruș, *Ramona Toma - Instituții bancare internaționale*, Editura Alma Mater, Sibiu, 2002.
26. Martin Wight, *Politica de putere*, Editura Arc, Chișinău, 1998.
27. Martin Griffiths, *Relații internaționale: școli, curente, gânditori*, Editura Ziua, 2003.
28. Monica Das, Sandwip Das, *Economic Growth and Income Disparity in BRIC: Theory and Empirical Evidence*, World Scientific Publishing, USA, 2014.
29. Niță Dobrotă, *Economie politică*, Editura economică, București, 1997.
30. Nelson H. Barbosa-Filho, *An unusual economic arrangement: the Brazilian Economy under Lula Administration, 2003-2006*, Springer Science, 2008.
31. Nial Ferguson, *Civilizația, vestul și restul*, Editura Polirom, 2011.
32. Pdraig Carmondy, *The Rise of the BRICS in Africa. The geopolitics of South-South Relations*, Zed Books, London, UK, 2013.
33. Pamela Bhagat, *India*, Oxfam, Oxford, 2004.
34. Paul A. Samuelson, William D. Nordhaus, *Economie politică*, Editura Teora, București.
35. Rober Ney, *Viitorul puterii*, Editura Polirom, 2012.
36. Robert Keohane, Joseph Ney, *Power and interdependence*, Little Brown and Co., London, 1977.
37. Rober Giplin, *War and change in world politics*, Cambridge University Press, 1983.
38. Robert M Levine, *The History of Brasil*, Palgrave MacMillan, New York, 2003.
39. Roy Forbes Harrod, *Towards a Dynamic Economics*.
40. Rudinger Dornbush, Stanley Fisher, *Macroeconomia*, Editura Sedona, Timișoara, 1997.
41. Silviu Petre, *Wilsonism și imperialism*, Sfera Politicii.

42. Sirgy Joseph, Wu Jiyun, *The Pleasant Life, the Engaged Life, and the Meaningful Life: What about the Balanced Life?*, Springer Science+Business Media, 2007.
43. Stelian Scăunaș, *Drept Internațional Public*, Editura C.H. Beck, București, 2007.
44. Stiglitz Joseph, Sen Amartya, Fitoussi Jean-Paul, *Report of the Commission on the Measurement of Economic Performance and Social Progress*.
45. Teodor Frunzeti, Vladimir Zodian(coordonatori), *Lumea 2009*, Editura Centrului tehnic-editorial al armatei, București, 2009.
46. Tileagă Cosmin, *Organizații economice internaționale*, Editura Universității Lucian Blaga din Sibiu, Sibiu, 2010.

Analize organizații internaționale:

1. Goldman Sachs, *Buiding Global Better Economic BRICs*, 2001.
2. Human Developing Report, *The Rise of the South: Human Progress in a Diverse World*, 2013.
3. International Monetary Found, *Country Repport*, July 2012.
4. International Monetary Found, *India-Country report*, 2012.
5. International Monetary Fund, *World Economic Outlook, Hopes, Realities, Risks*, 2013.
6. International Monetary Found, *Annual Report 2014. From Stabilization to Sustainable Growth*.
7. Karen Ward, *HSBC, The World in 2050*, ianuarie 2012.
8. National Intelligence Council, *Global Trends 2030. Alternative Worlds*,
9. OECD – *Better Life Index, Country Reports*.
10. OECD, *Russia – Modernising the Economy*, aprilie 2013.
11. OECD – *Better Life Index, Country Reports United Nations, Population, Enviroment and Development. The Concise Report*, New York, 2001.
12. Plano Brazil Maior, 2011-2014.
13. The Happy Planet Index: *2012 Report – A global index of sustenable well-being*.
14. United Nations, *World Population Prospects: The 2012 Revision*, New York, 2013.
15. SIPRI, *Trends in World Military Expenditure*, aprilie 2014.
16. World Happiness *Report 2013*.
17. World Bank, *Annual Report*, 2014.

Surse Internet:

brics6.itamaraty.gov

countrystudies.us

dexonline.ro

edition.cnn.com

english.peopledaily.com

english.sanya.gov.cn

epp.eurostat.ec.europa.eu

geopolitics.ro

hdr.undp.org

thediplomat.com

unsdsn.org

worldpopulationreview.com

www.bbc.co.uk

www.brics.utoronto.ca

www.bricsindia.in

www.brics5.co

www.brazilinvestmentguide

www.cia.gov

www.dce.gov.ro

www.dni.gov

www.eia.gov

www.economywatch.com

www.energyreport.ro

www.financiarul.ro

www.fmi.org

www.g20.org

www.guardian.co.uk

www.goldmansachs.com

www.happyplanetindex.org

www.historia.ro

www.historyorb.com

www.iem.ro

www.investopedia.com/terms/g/gini-index.asp

www.nytimes.com
www.revista22.ro
www.reuters.com
www.sferapoliticii.ro
www.un.org
www.tribunaeconomica.ro
www.ziare.com
www.v-brazil.com
www.geographia.com
www.romanalibera.ro
www.nelsonmandela.org
www.livescience.com
www.globalfirepower.com
www.sipri.org
www.oecdbetterlifeindex.org
www.finantistii.ro.com
www.tradingeconomics.com
www.state.gov
www.revista22.ro
www.wall-street.ro
www.worldbank.org